

IMPORT EXPORT

Norja, 2005

Ohjaaja: Khalid Hussain

Kesto: 90 min.

Genre: komedia, farssi, draama

Levitys Suomessa: Kinoscreen Illusion Ltd

Ikäraja: K3

Oppimateriaalin tehtävät on suunniteltu lukiolaisille.

Oppimateriaalin teemoja: ohjaaja Khalid Hussain, Pakistan, maahanmuuttajat ja suvaitsevaisuus, Romeo ja Julia

SYNOPSIS

Import Export on romanttinen komedia nuoren miehen koettelemuksista hänen yrittäessään päästä rakastamansa tytön – ja tarpeen vaatiessa tämän perheenkin – suosioon. Jan on 25-vuotias norjalainen aloitteleva rock-muusikko, joka on tulisesti rakastunut Jasminiin, pakistanilais-norjalaiseen naiseen joka olisi hänelle kaikin tavoin täydellinen... paitsi että hän on kihloissa toisen miehen kanssa. Jasminin vanhemmat ovat sopineet avioliitosta tyttärensä serkun kanssa, joka on tulossa Pakistanista. Jasminin on rakastunut Janiin, mutta on myös sitoutunut oman kulttuurinsa perinteisiin. Siksi hän voi naida ainoastaan sukunsa ja vanhempiensa valitseman sulhasen. Järjestetyn avioliiton päivä lähestyy ja tilanne näyttää toivottomalta. Mutta Jan rakastaa Jasminia niin paljon että hän ei aio luovuttaa. Siispä hän päättää voittaa Jasminin sydämen muuttamalla hänen perheensä unelmien mieheksi.

Saavuttaakseen Jasminin perheen hyväksynnän, Jan tekeytyy maahanmuuttajien ruokakauppoja tutkivaksi opiskelijaksi, ja pestautuu Jasminin isälle Allahdittalle töihin. Allahditta on riidanhaluinen kauppias jolla ei ole erityisen korkeaa käsitystä norjalaisista, ja lähestyvät häät saavat hänet tavallistakin ärtyneemmäksi. Pikkuhiljaa Jan onnistuu tekemään itsensä Allahdittalle korvaamattomaksi ja tässä idän ja lännen, norjalaisten ja pakistanilaisten kulttuurien kohtaamisessa, he ystävystyvät. Mutta riittääkö ymmärrys ja ystävyys vakuuttamaan Allahdittan Janin sopivuudesta rakkaalle, kihlatulle tyttärelleen, kun Janin henkilöllisyys ja tavoite ilmenee?

Ohjaaja Khalid Hussain

Import Export -elokuvan Norjassa toimiva käsikirjoittaja ja ohjaaja Khalid Hussain on syntynyt vuonna 1969. Hussain debytoi kirjailijana 16-vuotiaana, vuonna 1986 julkaistulla romaanillaan Pakkis, joka saavutti suosiota ja sovitettiin myöhemmin näytelmäksi. Seuraava romaani Ondt Landskap julkaistiin vuonna 1990 ja sovitettiin niin ikään näyttämölle. Khalid Hussain on kirjoittanut ja ohjannut useita lyhytelokuvia. Lisäksi hän on kirjoittanut sekä ohjannut Pakistanissa tuotetut pitkät elokuvat Dharkan (1994) ja Jan Jan Pakistan (1997).

(www.kinothalia.fi/tiedotteet/355.pdf)

Elokuvan näyttelijät

Jan	BJØRNAR TEIGEN
Allahditta	TALAT HUSSAIN
Jasmin	IRAM HAQ
Yousaf	ASSAD SIDDIQUE
Nadia	ANITA UBEROI
Ali	HASSAN ALI IQBAL
Marius	KIM KOLSTAD
Robert	HARALD LÖNNBRO
Nicolay	NIKLAS GUNDERSEN
Mumtaz	ASIA BEGUM
onkel Amin	AKRAM MALIK
Bestemor	USHA PATEL
Frøydis	ANNE-MARIE OTTERSEN
Albert	TOMAS VON BRÖMSEN

VINKKEJÄ ELOKUVAN KÄSITTELYYN

1. Ohjaaja Khalid Hussain

Lukekaa oppimateriaalin liitteenä oleva haastattelu ohjaaja Khalid Hussainista sekä hänen henkilökohtainen kommenttinsa elokuvasta. Keskustelkaa millaisista lähtökohdista hän tekee taidetta?

2. Pakistan

1. Pakistanin tilanne on tällä hetkellä varsin kriittinen. Leikatkaa lehtileikkeitä ja printatkaa tuoreita uutisia ja muodostakaa niiden perusteella kuva Pakistanin nykyisestä tilanteesta. Keskustelkaa aiheesta.

2. Miettikää, miten pakistanilaisuus näkyy elokuvassa?

3. Islam

1. Islamin usko aiheuttaa paljon tunteita. Tutustukaa islamin uskontoon ja kirjoittakaa aine aiheesta otsikolla ”Islam ja minä”.

2. Islamin uskontoon kuuluu monia traditioita, jotka ovat vieraita suomalaiselle kulttuurille. Jakautukaa luokassa pienryhmiin ja ottakaa selvää seuraavista asioista. Esitelkää pienryhmänne aihealue muille.

- ympärileikkaus
- pyhiinvaellus
- rukoileminen
- paasto
- almut

Tietoa löytyy mm. kirjoista ja internetistä

Kirjoja:

- koulujen uskonnon kirjat
- Hämeen-Anttila, Jaakko: Islamin käsikirja. Otava, 2004.
- Palva, Heikki ja Perho, Irmeli, toim.: *Islamilainen kulttuuri*. Otava, 1998.
- Hjärpe, J.: *Islam-oppi ja elämäntapa*. Helsinki: Gaudeamus, 1992.

internet:

www.islamopas.com
<http://islaminfo.fi>

4. Romeo ja Julia

1. Tutustukaa Shakespearen Romeo ja Julia -klassikon näytelmään. Millainen juoni tarinassa on?

2. Lukekaa Susanna Bellin (www.uusisuomi.fi) kritiikki elokuvasta Import Export. Miettikää mistä aineksista/ristiriidoista läpi historiamme on tehty näytelmiä ja elokuvia Romeo ja Julia -asetelmalla.

”Norjalaiselokuva Import Export kertoo toisiinsa rakastuneista pakistanilaistytöstä ja norjalaispojasta. Ongelmana on tytön suvaitsematon ja ennakkoluuloinen isä, joka on jo luvannut tyttärensä Pakistanista saapuvalla sulhaselle. Mutta mitä ei mies rakkauden eteen tekisi, vai? Ohjaaja, kirjailijankin (Pakkis, Ondt landskap) tunnettu Khalid Hussain on itsekin Norjan pakistanilaisia, joten tietää, mistä puhuu.

Elokuva on tyylipuhdas romanttinen komedia. Siihen kuuluu, että pariskunnan onnen tielle tulee esteitä, jotka lopulta voitetaan. Etniset rajat ylittävä rakkaus on erityisen hedelmällinen lähtökohta romanttiselle komedialle, koska juuri muita kunnan Julia/Romeo-mittaluokan vastakkainasetteluita ei nykypäivänä enää löydä. Luokkarajatkaan eivät ole sitä mitä ennen.

Seka-avioliitot ovat parempi tapa aggressiivisen ekspansivisen vähemmistön lisätä lukumääräänsä kuin omassa porukassa pitäytyminen. Hyvänahkainen valtaväestön edustaja antaa periksi, valittiin perheelle sitten uskontoa tai kotikieltä. Siinä komedia muistuttaa amerikkalaista elokuvaa Kreikkalaiset häät, jossa peri-WASP (White Anglo-Saxon Protestant) poika luopui lähes koko identiteetistään miellyttääkseen morsiamensa perhettä, joka vuorostaan ei tehnyt yhtään mitään myönnytyksiä.

Import Export on hauska, sujuva ja rehellinen elokuva.”

Oppimateriaalin on laatinut äidinkielen ja viestinnän opettaja Marjaana Mitikka.

Oppimateriaalin on tuottanut Anna-Liisa Puura-Castrén Koulukinosta.

LIITE

OHJAAJAN HAASTATTELU

– Kaikki alkoi ideasta noin puolen tunnin pituisen novellielokuvan tekemisestä. Halusin kokeilla uutta näkökulmaa aiheesta, jossa pakistanilainen naitetaan Norjaan, sen tyypillisen tarinan sijasta jossa eurooppalainen maahanmuuttaja naitetaan toiselle puolelle maapalloa. Tätä tarinaa työstin hyvin kauan, koska problematiikka oli täysin uusi, sanoo Khalid Hussain. Elokuvan nimi olisi Import-Eksport, mutta rahoituksen järjestäminen osoittautui pian lähes mahdottomaksi. Hussainille ehdotettiin kuitenkin tarinan muokkaamista pitkäksi elokuvaksi.

Kolmen vuoden käsikirjoitustyön jälkeen roolit vaihtuivat draamakomediasa siten, että pakistanilaisella Jasminella (Iram Haq) ja aloittelevalla norjalaisella rockmuusikolla Janilla (Bjørnar Teigen) on suhde ja samaan aikaan Jasminen vanhemmat suunnittelevat tyttärensä avioliittoa hänen serkkunsa kanssa. Import-Eksportista tuli ensimmäinen maahanmuuttajataustaisen norjalaisen tekemä elokuva. Hussain on aikaisemminkin kunnostautunut kategoriassa ”ensimmäinen”, kirjoittaessaan teini-ikäisenä romaanin Pakkis. Pakkis julkaistiin 1986 ja kertoo 15-vuotiaasta maahanmuuttajasta Saijadista, joka elää kaksoiselämää kahden identiteetin välillä; toisessa hän on futista pelaava ja bilettävä norjalainen koululainen, toisessa pakistanilainen poika joka käy moskeijassa ja joutuu tottelemaan autoritaarista isäänsä. Romaanista kehkeytyi elävöittävä tekijä Norjan maahanmuuttajayhteisöissä ja se huomioitiin laajalti suurena norjalaisena muukalaisromaanina. Hussainille ei ole kuitenkaan täysin vaivatonta käsitellä pitkälle vietyjä rinnastuksia omaan elämäänsä.

– Maailma josta kirjoitan tai kerron elokuvassa, on minulle erittäin läheinen. Tiedän ja tunnen suorastaan ihollani siinä piilevät ongelmat. Ehkä näitä aiheita ei ole uskallettu käsitellä aiemmin aivan rehellisesti Norjassa, rasistiksi leimautumisen pelosta.

Norjalais-pakistanilaisena minulla on ”valtakirja” problematisoida kumpaakin kulttuuria. Hussainin oman elämän ja Pakkis-romaanin näkymien samankaltaisuus on kuitenkin ajoittain ilmeinen. Hussain kuuluu 1970-luvulla saapuneeseen laajaan maahanmuuttaja-aaltoon, ja tuli aivan kuten Saijad nelivuotiaana Norjaan. Toisin kuin Saijad, Hussain saapui Norjaan ilman vanhempiaan.

– Tietenkin elokuvistani ja romaaneistani löytyy paljon tilanteita, jotka ovat minulle tuttuja. Mutta

lähtökohta on kuitenkin että tarinat olisivat todentuntuisia. Tämä on edelleenkin harvinaista kun maahanmuuttajia hahmotellaan norjalaisessa elokuvassa tai muussa mediassa, sanoo Hussain ja viittaa dekkarikäsikseen, jonka hän hiljattain luki konsulentin ominaisuudessa. – Dekkarin tarina sijoittui maahanmuuttajaympäristöön ja minusta tuntui heti, että kirjoittajalta puuttui tuntumaa siihen. Vastakkainasettelu jäi pinnalliseksi ja keskusteltiin aivan vääristä asioista.

Luodakseen aitoutta työstäessään Import–Eksport -elokuva, Hussain turvautui toisinaan äärimmäisiin menetelmiin ja joutui esimerkiksi hakemaan näyttelijöitä Pakistanista, koska norjalaisista maahanmuuttajapiireistä ei löytynyt hänen näkemystään vastaavia näyttelijöitä. Lopulta hän päätyi kotimaassaan suosittuun Talat Hussainiin, joka ei puhunut norjaa mutta opiskeli vuorosanojaan foneettisesti.

–Pakistanin päästä vakuutettiin, että Talat osasi vuorosanojaan. Mutta kun hän saapui Norjaan kuvauksiin, huomasi kauhukseeni ettei hän osannut sanaakaan käsikirjoituksesta. Talatin viime hetken ponnistukset roolin parissa kannattivat; viime vuoden Amanda-gaalassa hänet palkittiin parhaasta sivuosasta. – Toinen suuri pulma oli löytää sopiva naispääosan esittäjä, syystä että pakistanilais-norjalaisissa yhteisöissä julkinen suuteleminen – myös valkokankaalla – on tabu.

Lisää elokuvia on tulossa varmasti, Hussain kameran takana, muttei välttämättä Norjassa tuotettuina. 1990-luvulla hän teki kaksi ”perinteisempää” pakistanilaista elokuvaa Pakistanissa – Hjertebank (Sydämenlyönnit) sekä Jan Jan Pakistan – ja tulee mahdollisesti jatkamaan sillä linjalla, tuottaen tulevat elokuvansa joko Pakistanissa tai Intiassa. – Norja ja muut skandinaaviset kielet saattavat jonkin verran rajoittaa mahdollista maailmanvalloitusyritystä. Tai kyllä niilläkin pärjää mutta silloin tuotteen on oltava todella hyvä. Sen lisäksi Hussain painottaa – hänen nähdäkseen – merkittävästi alhaisempia tuotantokustannuksia. Suunnittelemisissaan projekteissa Hussain suuntautuu kuitenkin pikemmin läntiseen kuin pakistanilaiseen tai intialaiseen yleisöön: – Kuvittele elokuvia kuin Monsoon Wedding tai Salaam Bombay, eikä mitään bollywood-henkistä suloista laulantaa ja keinuvaa tanssimista.

(Filmjournalen
1/2007/www.kinothalia.fi/tiedotteet/355.pdf)

OHJAAJAN KOMMENTIT

Tausta

Norjaan ensimmäisinä saapuneet suuret määrät maahanmuuttajia tulivat Pakistanista. Niinpä pakistanilaiset ovatkin Norjan ”päämaahanmuuttajat”. Kuten turkkilaiset Saksassa, pohjoisafrikkalaiset Ranskassa ja intialaiset Englannissa, pakistanilaiset ovat tuoneet näkyvän sävynsä Norjaan viimeisten 35 vuoden aikana. Oslossa pakistanilaisia on 10 % asukkaista. Tästä huolimatta pakistanilaisten elämä ja kulttuuri on käytännössä tuntematonta useimmille norjalaisille. Pakistanilaiset ovat näkyvä, mutta ylenkatsottu väestönryhmä. Tiettyssä mielessä he toivovatkin tilanteen pysyvän sellaisenaan, sillä heillä on paljon vanhoja perinteitä ja jotkut tavat saattaisivat avoimemmin tarkasteltuina joutua kyseenalaistetuiksi.

Visio

Import-Eksport on tärkeä elokuva. Ei ainoastaan siksi, että se on ensimmäinen Norjassa tehty maahanmuuttajataustaisen henkilön tuottama kokoillanelokuva, vaan siksi, että minulla on teille jotain aitoa kerrottavaa. Tahdon sanoa jotakin. Tiedän sellaista Norjan pakistanilaisista, jota kukaan ei kehtaa sanoa ääneen. Tämä on elokuva joka tuottaa norjalaisille paljon iloa, sillä se suo heille suurenmoisen mahdollisuuden tutustua kotimaansa pakistanilaisiin, sellaisina kuin he ovat, hyvine ja huonoine puolineen, eikä sellaisina kuin norjalaiset olettavat heidän olevan. Tällaista elokuvaa pakistanilainen yhteisö on kaivannut, sillä kaikki aiemmat yritykset näyttää pakistanilaisia valkokankaalla ovat olleet norjalaisten tekemiä. Tällä elokuvalla asetan pakistanilaiset peilin eteen, annan heidät katsoa itseään ikään kuin ulkopuolelta. Joillekin pelottava ajatus, toisille taas humoristinen.

(www.kinothalia.fi/tiedotteet/355.pdf)